

İLKÖĞRETİM 6, 7 VE 8. SINIF BİLGİSAYAR DERSİ PROGRAMININ İÇERİĞİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ*

Fatma KURAL ER

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretimi Ana Bilim Dalı Çanakkale TÜRKİYE

Yrd. Doç. Dr. Bülent GÜVEN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Çanakkale/TÜRKİYE
bulentg1@yahoo.com

Özet

Bu araştırma bilgisayar öğretiminde karşılaşılan güçlükleri belirlemek ve programlarda gereken gelişmenin sağlanabilmesi için yapılan araştırmaları destekleyerek alana katkı getirmek amacıyla planlanmış ve araştırma problemi; İlköğretim bilgisayar dersi programının içerik ögesine ilişkin Çanakkale ilinde görev yapmakta olan öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi olarak ifade edilmiştir. Araştırma nitel yöntemde gerçekleştirilmiş olup, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, elde edilen veriler nitel araştırma yöntemine uygun bir biçimde analiz edilerek yorumlanmıştır. Bulgulara dayalı olarak öğretmenlerin, bilgisayar dersi programının içeriğinin bilimsel gelişme ve değişimlere, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve hazırbulunuşluklarına uygun olmadığı görüşün de oldukları ve bu nedenle derslerinde, mevcut bilgisayar dersi programından tamamen farklı bir program izledikleri belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin içeriğin yeniden düzenlenmesi gerektiği konusunda görüş birliği içerisinde oldukları ancak getirdikleri önerilerin birbirinden farklı olduğu sonucuna da ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Bilgisayar, Öğretim Programı, İçerik.

PERCEPTIONS OF TEACHERS TOWARD PRIMARY SCHOOL 6, 7, AND 8th GRADE COMPUTER COURSE CONTENT

Abstract

The number of research in Turkey related to computer training in primary education level is low and so each research is significant. This research was done on the view of determining the problems faced with computer teaching and getting the necessary improvements and the problem of research assigned to define the opinions of teachers working in Çanakkale, related to content element of primary school computer syllabus. The research was conducted by using qualitative

* Bu çalışma "İlköğretim İkinci Basamak Bilgisayar Dersi Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri" başlıklı lisansüstü tez çalışmasından üretilmiştir.

research method; for that reason, data collection was done by interviews with teachers who teach computer course. The gathered data was analysed and interpreted according to qualitative research method. In the light of these findings it is seen that teachers think that the content of primary school computer syllabus isn't suitable for scientific development and exchange and interest, assessment, readiness of students and on that they followed up a syllabus different this computer syllabus completely. In addition, the teachers have the similar opinion about the problems but they have different suggestion for solving the problems.

Key Words: Computer, Teaching Curriculum, Course Content.

Giriş

Türkiye'de bilgisayarın öğretim hizmetinde kullanılması ile ilgili çalışmalar, ortaöğretimde bilgisayarla öğretim konusunun gündeme gelmesi ile başlamıştır. 1984 yılında "Ortaöğretimde Bilgisayar Eğitimi İhtisas Komisyonu" kurulmuş, 1987-1988 öğretim yılında tüm ortaöğretim kurumlarında bilgisayar dersleri konulmuştur (METARGEM, 1991).

"Bilgisayar I" ismiyle ortaöğretime yönelik olmak üzere 1992 yılında ilk Bilgisayar dersi programı hazırlanmış, ancak 2000 yılı Aralık ayında Tebliğler Dergisinde yürürlüğe konmuştur (M.E.B., 2000). 1995 yılında Eğitimde Çağın Yakalama-2000 Projesi kapsamında Temel Eğitim Programı devreye sokulmuş, "Bilgi Teknolojileri" programı yapılmış, son olarak 1998 yılında ise ilköğretim için "Seçmeli Bilgisayar" derslerine yönelik program çıkarılmıştır. 2005-2006 öğretim yılından itibaren Bilgisayar dersi, ilköğretim 1. sınıftan 8. sınıfa kadar her sınıfta seçilebilecek bir ders olarak ilköğretim programında yer almaktadır.

Eylül 1998 tarih ve 2492 sayılı İlköğretim Okulları Seçmeli Bilgisayar Dersi Öğretim Programının içeriği incelendiğinde, konuların bir önceki sınıftaki bilgisayar dersi konularını tamamen içine alarak ve birikerek ilerlediği, içerik düzenleme yaklaşımlarından sarmal yaklaşımın uygulandığı görülmektedir. Bilgisayar 1 ve Bilgisayar 2 derslerinin konuları dikkatle incelendiğinde tamamen aynı olduğu görülmektedir. İlköğretimde Bilgisayar dersinin bir defadan fazla seçilmesi durumunda, bir önceki sınıftaki konular tekrar edilecek ve bunlara kimi konular ilave edilecektir.

İlgili alan yazın tarandığında ilköğretim bilgisayar dersi programının değerlendirilmesine ilişkin yeterli sayıda çalışmaya rastlanmamış olması, öğretmen görüşlerine dayalı olarak programın içerik ögesini değerlendirmeye duyulan gereksinimi ortaya çıkarmıştır. Bilgisayar teknolojisinin diğer alanlardan çok daha hızlı geliştiği bilinen bir gerçektir. Bu durum dikkate alındığında bilgisayar dersi programının öğelerinin sürekli değerlendirilmesi bir gereklilikten çok zorunluluk olarak ele alınmalıdır. Program geliştirme ilkeleri açısından eksiksiz bir program hazırlansa bile uygulamaya konulan ders programının etkililiğini belirleyebilmek ve uygulamaya konulan ders programının daha mükemmelere ulaştırılması için ilgili öğretmenlerin görüşlerinin alınması gerekir. Öğretmen görüşleri programların tasarlanması, geliştirilmesi, değerlendirilmesi ve düzeltilmesi görevini yürüten Talim ve Terbiye Kurulu'nun çalışmalarına katkı sağlayabilir. Ayrıca alınan öğretmen görüşleri sayesinde Bilgisayar dersi öğretimiyle ilgili içerik açısından ne gibi aksaklıkların bulunduğu ortaya konulabilecek, böylece bilgisayar öğretimiyle ilgili yeni projeler için yol gösterici önerilerde bulunulabilecektir.

Problem ve Alt Problemler

Bu araştırmanın temel problemi; İlköğretim bilgisayar dersi programının içeriğine ilişkin Çanakkale ilinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesidir.

Bu temel probleme bağlı olarak şu sorulara cevap aranmıştır:

1. İlköğretim bilgisayar dersi programının içeriğinin;
  - a. Öğrencilerin hazırbulunuşluklarına,
  - b. Bilimsel gelişme ve değişmelere uygunluğuna ilişkin öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
2. İlköğretim bilgisayar dersi programının içeriğinin geliştirilmesine yönelik öğretmenlerin görüş ve önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırma nitel yöntemde gerçekleştirilmiş olup, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, elde edilen veriler nitel araştırma yöntemine uygun bir biçimde analiz edilmiştir. Nitel araştırma yöntemleri, sürekli bir değişim içinde olan, göreliliğin ve hareketliliğin esas olduğu sosyal olguları bir an için de olsa yakalamaya ve anlamaya yöneliktir. Bu yöntemlerin en önemli avantajları, araştırılan konuyu, ilgili bireylerin bakış açılarından görebilmeye ve bu bakış açılarını oluşturan sosyal yapıyı ve süreçleri ortaya koymaya olanak vermesidir. Nitel araştırmacı; bizzat alanda zaman harcayan, deneklerle görüşen ve gerektiğinde deneklerin deneyimlerini yaşayan, alanda kazandığı perspektifi ve deneyimleri toplanan verilerin analizinde kullanan kişidir.

Çalışma Evreni

Bu araştırmanın evreni, 2006–2007 öğretim yılında Çanakkale ili sınırları içindeki ilköğretim okullarının ikinci basamağında bilgisayar dersi öğretimi yapan öğretmenlerden oluşmuştur.

Tablo 1: Çanakkale İli ve İlçelerindeki Okul Sayısı, Bilgisayar Dersinin Okutulduğu Okul sayısı ve Bilgisayar Dersine Giren Öğretmen Sayısı

	Ayvack	Bayramiç	Biga	Bozcaada	Çan	Eceabat	Ezine	Gelibolu	Gökçe Ada	Lapseki	Merkez	Yenice	Toplam
Okul sayısı	23	44	50	1	38	8	36	24	5	19	41	51	340
Bilgisayar Dersinin Okutulduğu Okul sayısı	5	3	5	1	8	3	4	4	1	4	8	5	51
Bilgisayar Dersine Giren Öğretmen Sayısı	4	3	4	1	5	1	3	3	1	3	6	4	38

Araştırma evreninin öğretmen sayısı açısından büyük olmaması nedeniyle, Çanakkale il ve ilçe merkezlerindeki ilköğretim okullarının ikinci basamağında bilgisayar dersi öğretimi sürdürmekte olan tüm öğretmenler araştırmaya dâhil edilmiştir. Çanakkale İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre Çanakkale ili ve ilçelerindeki okul sayısı, bilgisayar dersinin okutulduğu okul sayısı ve bilgisayar dersine giren öğretmen sayısı yukarıda Tablo 1' de gösterilmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, İlköğretim II. basamak Bilgisayar ders programının içeriğine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi için gerekli olan verileri toplamak amacıyla bilgisayar öğretmenlerine yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır.

Araştırma için Çanakkale il ve ilçe merkezlerindeki ilköğretim okullarının ikinci basamağında bilgisayar dersi öğretimi yapan tüm öğretmenler liste ile tespit edilmiştir. Araştırmacılarından biri de Çanakkale'de bilgisayar öğretmeni olarak görev yapmakta olduğundan, araştırma örnekleme onun dışında kalan tüm öğretmenler dâhil edilmiştir. Görüşme formunun hazırlan-

masında, öncelikle program değerlendirme ile ilgili literatür taranmış, bilgisayar öğretmenleri ile görüşülerek derslerin işlenmesi ile ilgili görüşleri alınmış, alanla ilgili diğer ülkelerde yapılan araştırmalar ve program değerlendirmeye ilişkin yapılmış lisansüstü eğitim tezleri gözden geçirilerek bilgi toplama araçları incelenmiştir. Böylece görüşme formunda yer alabilecek maddeler taslak olarak yazılmıştır. Taslak form çeşitli üniversitelerde (Anadolu, Dokuz Eylül, Marmara, Çanakkale Onsekiz Mart ve Pamukkale Üniversiteleri) eğitim programları alanında çalışan öğretim üyelerine gönderilerek, onların ve danışman öğretim üyesinin görüş ve önerileri çerçevesinde yeniden düzenlenerek hazır duruma getirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Çözülmesi

Veri toplama aracı hazırlandıktan sonra Çanakkale Valiliğinden olur alınmış, Eylül-Ekim 2006 döneminde 37 öğretmene ulaşılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler önceden randevu alınarak öğle aralarında, okul çıkışlarında ya da hafta sonu tatillerinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sırasında, katılımcılarla aynı meslekten olmanın avantajlarından yararlanılmış ve ayrıntılı konuşmalar gerçekleştirilebilmiştir. Katılımcılara görüşme öncesinde detaylı bilgi verilmiştir. Görüşmeler sırasında veri kayıplarının oluşmaması için katılımcılardan izin alınarak sesli kayıt yapılmıştır. Katılımcılar, devlet memuru olmaları nedeniyle, görüşmelerin kaydedilmesinden endişe duymuşlardır. Araştırma koşulları açıklanarak (ses kayıtlarının gizli tutulması, takma ad kullanılması vs.) onların rahatlamaları sağlanmıştır. Görüşmelerde sorun yaşanmamış ve bilgisayar öğretmenlerinin büyük bir kısmı kendilerini ifade etme olanağı buldukları için memnuniyetlerini dile getirmişler ve teşekkürlerini sunmuşlardır.

Her görüşme tamamlandıktan hemen sonra kontrol edilerek kaydın yapıldığı MP3 Player cihazından bilgisayara aktarılmıştır. Bilgisayardaki görüşme kayıtları kulaklık yardımıyla dikkatle dinlenmiş ve söylenen her kelime bilgisayar ortamına Word belgesi olarak kaydedilmiştir. Yarı-yapılandırılmış görüşmelerin özelliklerinden biri cevapların kesin olmamasıdır. Bu nedenle katılımcılar kimi konulara hiç değinmemişken, kimi konulara başka sorular içinde değinilmektedir.

Görüşmelerden elde edilen verilerin değerlendirilmesi için içerik analizi yöntemine başvurulmuştur. Bunun için öncelikle genel bir kavramsal yapı oluşturulmuş ve araştırmanın genel kategorileri diğer adıyla temaları belirlenerek bu yapıya göre kodlama yapılmıştır. Her bir görüşme metni; kimi zaman bir cümle, kimi zaman bir ya da birkaç paragraftan oluşan ve kendi içinde anlamlı bir bütün oluşturan bölümlere ayrılmıştır. Benzer bölümler isimlendirilirken önceden belirlenmiş olan kavramsal yapıdan (kodlardan) hareket edilmiştir. Bu bölümleri de kendi içinde gruplamak için üst başlıklar (temalar) oluşturulmuştur.

Kodlamanın daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabileceği düşüncesi ile aşağıda bir örneğe yer verilmiştir;

“Bence konular sarmal olarak ilerlemeli. Mesela 6. sınıfta basit düzeyde, 7. sınıfta ileri düzeyde, 8. sınıfta daha ileri düzeyde alırsa iyi olur. Şimdi klavye kullanımı, fare kullanımı, güvenlik vs. 4’te sürekli var. 4 ve 5’te bu artık kullanılabilir düzeye geldikten sonra, 6’da artık bundan yararlanmaya doğru bir şey olması lazım.”

“Bana göre çok yanlış. Nasıl yanlış? 1’e, 2’ye, 3’e hep aynı müfredatı kullanmak zorunda kaldım. 4’e, 5’e aynı, 6’ya da işte hemen hemen aynı. 1.sınıftan itibaren başlasın, 6.-7. sınıflara kadar gitsin ama her sene yeni bir şey gelsin 8’e kadar.”

“Aşama aşama konular sınıflarda bu şekilde geliştirilsin. Çünkü her sene yeni bir program üzerinde ağırlık olursa geçen senekileri unuttur bence. Şu an 7. sınıflarda ben onu görüyorum. Geçen sene anlatılanların temeli hatırlıyor, üzerine ilave edilmeli yani.”

“Berbat bir programdır. Bilgisayarı açıp kapamayı çocuk 1. sınıfta görüyor, 6. sınıfta bunu

tekrarlamaya ne gerek var yani... Şu müfredatta bir sınıfta ne gösteriliyorsa 6-7-8de de aynıysa yani. Bir de çok basite indirgenmiş şekilde. Böyle bir müfredat olamaz yani.”

“Anlattığın bir konuyu 7. sınıfta tekrar anlatıyorsun. Farklı olan tek şey senenin sonundaki bilmem ne konusu yani. 3 haftası sadece farklı. 8. sınıfta da aynı şekilde. Zorla çocuklara bir şey yaptırmak zorunda kalıyorsunuz. Ne yapacağız o zaman? Bilgisayar dersini 1-2-3-4-5 olarak ayıracağız. Ama bunlar birbirini kapsamayacak şekilde olmalı. Bilgisayar dersi bir seçmeli ders olarak hepsi birbirinden bağımsız, ayrı olacak.”

Bu görüşlerin ortak noktası dersin içeriğinin düzenleniş biçimiyle ilgili olmalarıdır. Bu nedenle bu bölümler “İçerik Yaklaşımı” kodu ile adlandırılmış ve bu adlar görüşme metninin sol kenarına not edilmiştir. Yoğun bir veri seti ile çalışıldığı için araştırmacı, araştırmanın temel soruları çerçevesinde kodlama işlemini yürütmeye çalışmıştır. Ancak tümevarımcı bir anlayışla veri setinin tamamı üzerinde yapılan inceleme sonucunda yeni kodların listeye eklenmesi ve kimi kodların değiştirilmesi gereksinimi ortaya çıkmıştır. Kodlama tamamlandıktan sonra kimi kodlar arasında anlam ilişkileri kurularak, birbiriyle ilişkili kodlar, kategoriler altında toplanmış ve böylece temalar oluşturulmuştur. Örneğin verilerin kodlanması sonucu “İçerik Yaklaşımı” kavramının yanı sıra “Öğrenciye Uygunluk, Bilimsel Gelişme ve Değişmelere Uygunluk” kavramları ortaya çıkmış, bu kavramların hepsi içeriğin yeterliliği ile ilgili karşılaşılan sorunları ortaya çıkaran faktörler olduklarından bunları bir başlık altında toplamaya gereksinim duyulmuştur. Bu kavramları kategorize etmek için onlardan daha üst düzeyde olan, onları toplayan ve ilişkilendiren “İçeriğin Yeterliliği” kavramının kullanılmasına karar verilmiştir.

Araştırmada temaların altında yer alan verilerin anlamlı bir bütün oluşturması, temaların da birbirinden farklı olmakla birlikte kendi aralarında anlamlı bir bütün oluşturarak araştırmada elde edilen verileri açıklayabilmeleri için titiz bir çalışma yürütülmüştür.

Araştırmada belirlenen temalar ve kodlar şunlardır:

İçeriğin Yeterliliği

- Öğrenciye Uygunluk
- Bilimsel Gelişme ve Değişmelere Uygunluk
- İçerik Yaklaşımı

Çıkarılması Düşünülen Konular

- Bilgisayarla İlgili Temel Kavramlar
- Bilgisayar Kullanımında Gerekli Olan Güvenlik Tedbirleri
- Fareyi Kullanma
- Bilgisayarda Oyunlar Oynama
- Klavyeyi Tanıma
- Bilgisayarda Kayıt İşleme
- Özel Bir Çizim Programı
- Ses veya Ses Aletlerini Ayırt Etme
- Basit Bir Veri Tabanı Dosyası Kullanma
- Basit Grafiklerin Yorumlanması
- Disket Kullanımı
- Kayıt İşleme
- Yazıcı Kullanımı
- Bir İletişim Aracı Olarak Bilgisayarlar

Eklenmesi Düşünülen Konular

- Bilgisayar Donanımı
- Yazılım Kavramı ve Türleri

Bir İşletim Sisteminin Kurulumu
 Bir İşletim Sisteminin Kullanımı
 İnternet
 Kelime İşlem Programının Kullanımı
 Sunu Hazırlama
 Hesap-Tablo Programının Kullanımı
 Multimedya Programlarının Kullanımı
 Kapasite Ölçü Birimleri
 Web Tasarımı
 Animasyon Hazırlama
 Programlama

Sonuç olarak toplanan bu verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşılmış ve bunlar okuyucunun anlayabileceği şekilde sunulmuştur. Geçerliliğinin artırılması için hazırlanan rapor, görüşme yapılan öğretmenlerden ikisine okutularak görüşleri alınmış ve değerlendirilmiştir. Görüşülen birey sayısının çokluğu, aynı görüşlerin çoğu katılımcı tarafından yinelenmesi araştırmanın geçerliliğini artırmaktadır.

Bulgular

Araştırmada elde edilen bulgular, öğretmen özellikleri ve öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde ortaya konmaya çalışılmıştır.

Görüşme yapılan bilgisayar öğretmenlerinin mesleki özellikleri çeşitlilik göstermektedir. Bilgisayar derslerine giren öğretmenlerin 2/5'i bilgisayar öğretmenliği dışındaki bölümlerden mezun olmuşlardır. Büyük çoğunluğu kadrolu olarak çalışmakla birlikte, sözleşmeli öğretmenlerin büyük bölümü iki yıllık fakültelerden mezun olmuşlardır. Bilgisayar öğretmenlerinin meslekteki deneyimleri çok az olmakla birlikte çoğu 3 yıldan az mesleki deneyime sahiptir. Bilgisayar öğretmenlerinin branşlara, görevlendirilme şekillerine, meslekte geçen sürelerine göre sayıları tablo 2 de ortaya konmuştur:

Tablo 2. Bilgisayar Öğretmenlerinin Mesleki Özelliklere Göre Sayıları

Özellikler	Özellik Çeşitleri	Öğretmen Sayısı
Branş	Bilgisayar Öğretmenliği	22
	Elektrik Öğretmenliği	3
	Elektronik Öğretmenliği	1
	Elektronik Mühendisliği	1
	Bilgisayar Programcılığı	5
	Bilgisayar Donanımı	1
	Torna Tesviye Öğretmenliği	1
	Turizm-Otelcilik	1
	Sınıf Öğretmenliği	2
Görevlendirme Şekli	Kadrolu	27
	Ücretli	10
Meslekte Geçen Süre	1. Yıl	11
	2. Yıl	8
	3. Yıl	11
	4. Yıl	3
	5. Yıl	2
	7. Yıl	2

Öğretmenlerin, İlköğretim Bilgisayar Dersi Programının içeriği ile ilgili görüşleri incelendiğinde elde edilen bulgular; “içeriğin yeterliliği, programdan çıkarılması düşünülen konular ve programa eklenmesi düşünülen konular” alt temalarında gruplanarak sunulmuştur.

İçeriğin Yeterliliği

Öğretmenlerin içeriğin yeterliliği ile ilgili görüşlerine dayalı olarak elde edilen bulgular şu şekilde özetlenebilir:

- Öğretmenler ilköğretim bilgisayar dersi programının içeriğini şu yönlerden eleştirmişlerdir:
- İçerik öğrenci ilgi ve gereksinimlerine uygun değildir.
- İçerik öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun değildir.
- İçerik bilgisayar teknolojisindeki gelişmelerin çok gerisinde kalmıştır.
- İçerik öğretmenlerin kendini yenilemesi yönünden olumsuz etki yapmaktadır.
- Öğretmenler içerikte yer alan kimi ifadelerden kastedilenleri anlamakta güçlük çekmektedir.
- Öğretmenler özel okulların programlarıyla karşılaştırma yaparak, devlet okullarında bilgisayar dersine yeterince önem verilmediğini dile getirmişlerdir.
- Öğretmenlerin tamamı programda belirtilen içeriğin dışına çıktığını ya da bu içerikten tamamen farklı bir içerik takip ettiğini belirtmişlerdir.
- İçerikle ilgili öğretmenlerin dile getirdiği öneriler ise şu şekilde özetlenebilir:
- İçeriğin öğrencilerdeki farklılıklar dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.
- İçerikte anlaşılır ifadelerin olmasına özen gösterilmelidir.
- İçerikte kimi yazılımların yer almasının, gelecekte yazılım değiştiğinde öğrenci için sıkıntı yaratacağından, ifadelerin esnek olmasına dikkat edilmelidir.
- Bilgisayar dersi programı sürekli olarak geliştirilmelidir.
- Öğretmenlerin büyük çoğunluğu dikey (doğrusal) içerik yaklaşımının benimsenmesi gerektiğini düşünürken, birkaç tanesi ise helezonik içeriğin öğrencilerin öğrendiklerini unutmaması için daha etkili olacağı görüşündedir.
- Öğretmenler içeriğin sınıf düzeylerine göre düzenlenmesine ilişkin iki görüş belirtmişlerdir:
- Birbirinden farklı 5 program oluşturularak sınıftaki öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyine göre bu 5 programdan uygun olan seçilebilir.
- Öğrenci gruplarına özel programların hazırlanması gereklidir.

Programdan Çıkarılması Gerektiği Düşünülen Konular

Öğretmenler kimi konuların programdan çıkarılması gerektiğini düşünmektedirler. Bulgular incelendiğinde bilgisayar öğretmenlerinin programdan çıkarılması ya da üzerinde değişiklik yapılması gerektiğini dile getirdikleri konular şöyle sıralanabilir:

- Bilgisayarla ilgili temel kavramlar,
- Fareyi kullanma,

- Klavyeyi tanıma,
- Basit bir veri tabanı dosyası kullanma,
- Özel bir çizim programı,
- Bilgisayar kullanımında gerekli olan güvenlik tedbirleri,
- Basit grafiklerin yorumlanması,
- Disket kullanımı,
- Yazıcı kullanımı.

Görüşülen öğretmenlerin bir kısmı bilgisayar dersinin seçmeli ders olarak okutulmaya devam etmesi halinde bu konuların tüm bilgisayar dersi programlarında yer almaya devam etmesi gerektiğini ancak sınıf düzeylerine göre programlarda bu konulara ayrılan zamanın kısa tutulabileceğini belirtirken, bir kısım öğretmen de farklı sınıf düzeyleri için hazırlanacak programda bu konuların gerekli olmadığını görüşmektedir.

Programa Eklenmesi Gerektiği Düşünülen Konular

Öğretmenler programa eklenmesi gerektiğini düşündükleri konularla ilgili farklı görüşler dile getirmişlerdir. Bu görüşler incelendiğinde bilgisayar öğretmenlerinin ilköğretim bilgisayar dersi programına eklenmesi gerektiğini belirttikleri konular şu şekilde sıralanabilir:

- Bilgisayar Donanımı
- Yazılım Kavramı ve Türleri
- Bir İşletim Sisteminin Kurulumu
- Bir İşletim Sisteminin Kullanımı
- İnternet
- Kelime İşlem Programının Kullanımı
- Sunu Hazırlama
- Hesap-Tablo Programının Kullanımı
- Multimedya Programlarının Kullanımı
- Kapasite Ölçü Birimleri
- Web Tasarımı
- Animasyon Hazırlama
- Programlama

Bilgisayar öğretmenlerinin büyük çoğunluğu internet, kelime işlem programının kullanımı ve sunu hazırlama konularının programa eklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak buna karşıt görüşler de dile getirilmiştir.

Yorum, Sonuçlar ve Öneriler

Bulgular incelendiğinde uygulanmakta olan programın içeriğinin yetersiz kaldığı ve yeniden düzenlenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Aynı sınıf için farklı yıllarda bilgisayar dersinin seçilmesi ya da hazırbulunuşluk düzeyleri farklı olan aynı kademedeki farklı sınıflar için bilgisayar dersinin seçilmesi durumunda programın verimli olarak işleyebilmesi için içerikleri birbirinden tamamen farklı programların hazırlanması gereklidir. Bu nedenle bilgisayar dersinin ilköğretim 1. sınıftan 8. sınıfa kadar seçilebileceği düşünüldüğünde en az 8 farklı programa gereksinim duyulmaktadır. Bu konuda farklı bir çözüm olarak farklı düzeydeki sınıflardan öğrencilerin farklı programa sahip bilgisayar derslerinden hazırbulunuşluk düzey-

lerine uygun olanı kendilerinin seçerek katılmaları önerilebilir. Örneğin 6. sınıfta öğrenim gören bir öğrenci ile 8. sınıfta öğrenim gören bir öğrenci “programlama” ya da “web tasarımı” konusunun yer aldığı bilgisayar dersini seçebilir, birlikte alabilir. Ancak günümüz okullarındaki bilgi teknolojisi sınıfı, öğretmen, ders programları, okul yönetiminin esnekliği vb. olanaklar dikkate alındığında bu çözüm önerisinin uygulanması şu an için olanaklı gözükmemektedir.

Öğretmenler aynı konular hakkında; öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyine uygun olmadığı için programdan çıkartılması, programda daha az yer tutması, mutlaka bulunması ya da alt başlıkların kaldırılarak yenilerinin eklenmesi gibi farklı görüşler dile getirmişlerdir. Görüşler dikkatle incelendiğinde öğretmenler arasında programdan çıkarılmasını istedikleri konular hakkında görüş birliği olduğu söylenemez.

Öğretmenler arasında programa eklenmesi gereken konulara yönelik tam bir görüş birliği olduğu da söylenemez. Öğretmenler bu konuların ekleneceği bilgisayar programlarının hangileri olacağı hususunda da ortak bir görüş dile getirememişlerdir. Öğretmenlerin özellikle öğrencilerin ilgilerini çekecek, günlük hayatta gereksinim duyacakları ve mesleğe yönlendirmelerine olanak sağlayacak konulara önem verdikleri görülmektedir.

Türkiye’de ilköğretimden başlayarak öğrencilere kazandırılmaya çalışılan ve bilgisayarın çeşitli yönleriyle tanınması, eğitsel, sosyal ve mesleki doğurgularının farkında olunması, işlevsel olarak kullanılması gibi farklı şekillerde tanımlanan bilgisayar okuryazarlığı için; öğrencilerin bilgisayarı bir araç olarak düşünmeleri ve kullanmaları gerektiğini vurgulayan görüşün yanı sıra, kimi araştırmacılar tarafından ileri sürülen “önce programlamayı bilmek gerekir” görüşü de ortaya konmaktadır. Bu görüşlerin dışında bilgisayara ilişkin bilgi ve becerilerin yanı sıra duyuşsal boyuta da dikkat çekilerek bilgisayara karşı olumlu tutum geliştirme, bilgisayarla ilgili konularda sorun yaşamama ve kendine güvenin de bu tanıma dahil edilmesi gerektiğini belirtenler de bulunmaktadır (Heinsen, Glass, Knight 1987).

Bu görüşlerin ve araştırma bulgularının ortak sonucu olarak hem programlama konusunun hem de günümüzde sık kullanılan uygulama programlarının kullanımına ilişkin konuların programa eklenmesi uygun olacaktır. Bu sırada içeriğin amaçlara göre düzenlenmesi ilkesinden hareketle programın amaçları da dikkatlerden kaçırılmamalıdır.

Araştırma süresince elde edilen bulgulara dayalı olarak, öğretmenler, bilgisayar dersi programının içeriğinin bilimsel gelişme ve değişimlere, öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve hazırbulunuşluklarına uygun olmadığı görüşünde birleşmişlerdir ve bu nedenle derslerinde, mevcut bilgisayar dersi programından tamamen farklı bir program takip etmektedirler. Öğretmenler içeriğin yeniden düzenlenmesi gerektiği konusunda görüş birliğine varmış olmakla birlikte, düzenlemeye ilişkin getirdikleri öneriler birbirinden farklıdır. Öğretmenlerden bir kısmı sarmal içerik, bir kısmı ise dikey içerik yaklaşımını benimsemişlerdir. Ancak bilgisayar dersinin seçmeli bir ders olduğu ve her yıl seçilmeyebileceği göz önünde bulundurulursa farklı düzeyler için birbirinden tamamen bağımsız içeriklere sahip programların hazırlanmasının daha uygun olacağı unutulmamalıdır. Bu nedenle dikey içerik yaklaşımı benimsenerek yeni bilgisayar dersi öğretim programı oluşturulmalıdır. Öğretmenler amaçlarla birlikte bilgisayar programındaki mevcut konuların da tamamının çıkartılması ya da değiştirilmesi yönünde görüş belirtmişlerdir. Programa günlük hayattaki ve meslek hayatındaki temel uygulamalara yönelik konuların eklenmesi gerekmektedir.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara dayalı olarak İlköğretim Bilgisayar Dersi Programı ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı’na ve araştırmacılara öneriler getirilebilir. Milli Eğitim Bakanlığı’na yönelik öneriler şöyle sıralanabilir:

1. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı ile Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü daha etkili iletişim kurmalı ve bilgisayar ders programı, 3 yılda bir gözden geçirilmelidir.

2. Bilgisayar dersi ilköğretimde seçmeli olarak okutulduğu için her sene öğrencilere bu dersin verilmeyebileceği göz önüne alındığında farklı sınıf düzeyleri için değil, farklı bilgisayar düzeyleri için ayrı ayrı programlar hazırlanmalıdır.

3. Bilgisayar dersi programı öğretmenlere hareket serbestisi sağlayacak esneklikte olmalıdır.

Araştırmalar için araştırmacılara öneriler ise şöyle sıralanabilir:

1. Bu çalışma ilköğretimde görev yapan bilgisayar öğretmenleri ile gerçekleştirilmiştir. Benzer bir çalışmanın orta öğretimde yapılmasının bilgisayar eğitimi alanında büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. Bu araştırma Çanakkale ilinde gerçekleştirilmiş olup farklı illerde yapılacak çalışmalarla Türkiye genelinde ilköğretim bilgisayar dersi programının içeriğine yönelik görüş ve öneriler ortaya çıkartılabilir.

3. Bu çalışmada ilköğretim II. basamak için bilgisayar ders programının içeriği ele alınmıştır. İlköğretim I. basamağında bilgisayar ders programının içeriğini değerlendirmek için araştırmalar yapılabilir.

4. İlköğretimde bilgisayar dersi programının içeriğinin sunuluşu devlet okulları ve özel okullar karşılaştırılarak incelenebilir.

KAYNAKLAR

Heinsen R.,C. Glass And L. Knight.(1987) "Assessing Computer Anxiety: Development and Validation of the Computer Anxiety Rating Scale." Computers in Human Behaviour. 3: 49-59.

Keser, H. (1989) "Türk Okul Sisteminde Bilgisayarların Kullanılması." A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi. XXII, 1.

Metargem (1991) Türkiye'de Bilgisayar Destekli Eğitim. Ankara: MEB Yayınları.

MEB (1998) Tebliğler Dergisi. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2492.

----- (2000) Tebliğler Dergisi. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2518.

Sonat, S. (1986) Bilgisayarla Eğitime Doğru. Bakış Dergisi. Ocak- Mart.